

Werken in het oog van de storm

Kruisbestuiving in de coffeecorner, en de baas zit tussen het personeel: een open kantoor is een aantrekkelijk idee. Maar zestig jaar na de bouw van de eerste kantoortuin worden steeds vaker weer muurtjes opgetrokken.

Door Elfanie toe Laer

Ma

Maandag begint het weer: het jaarlijks ritueel van zoenen en handen schudden. Gelukkig nieuwjaar! Tegelijk met het toewensen van het beste, worden de computers opgestart en gaan mensen weer aan het werk. Concentratie is moeilijk, zeker op een open werkplek. Alle mooie ideeën als gelijkheid en openheid ten spijt; het is een worsteling om van de kantoortuin een echt succes te maken.

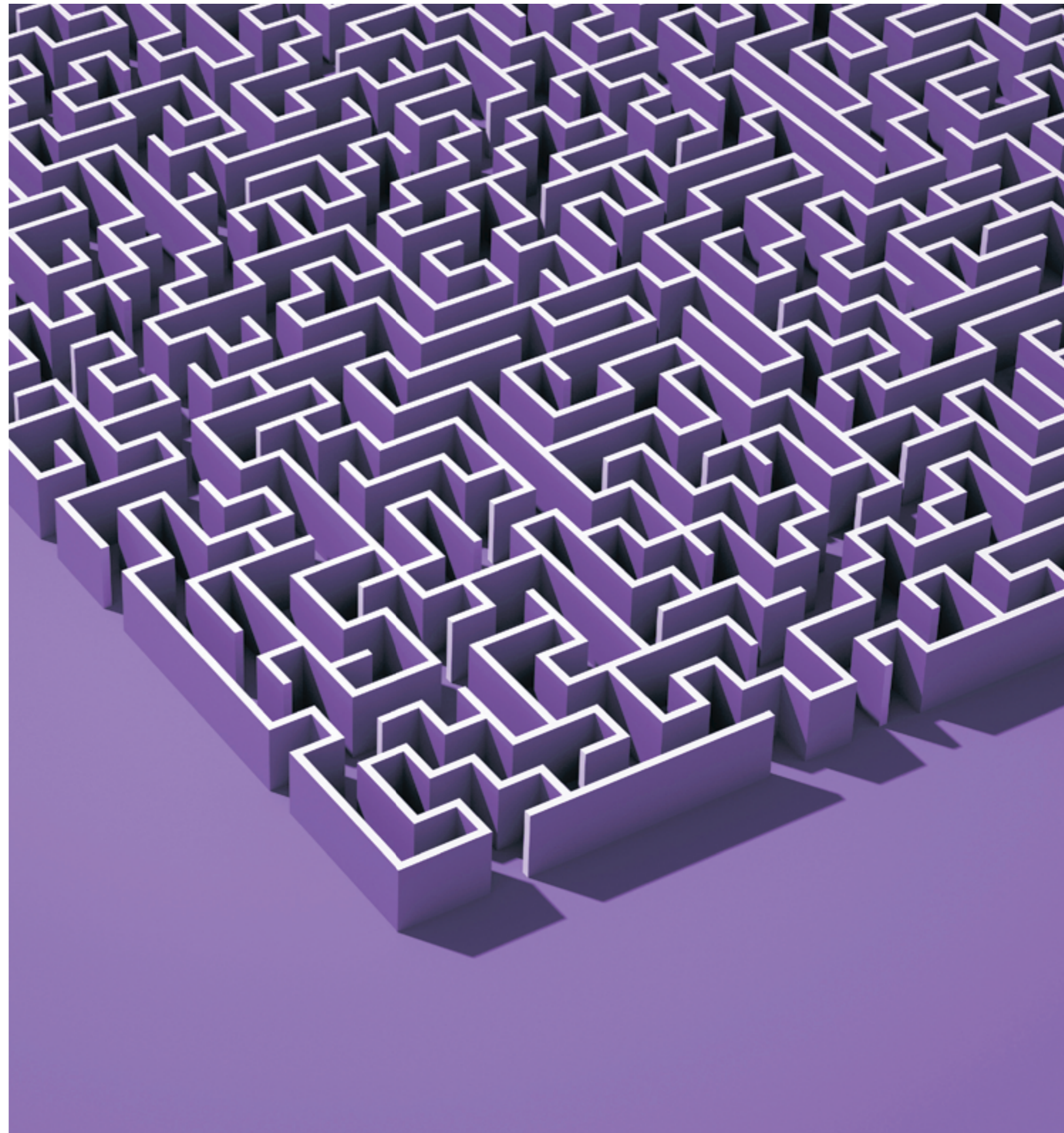
'Kantoortuinen zijn leuk als je met collega's samen aan een project werkt, maar dat is lang niet altijd het geval.' Bram Peper is docent sociologie aan Tilburg University en is kritisch over open werkplekken. 'Mensen zijn gewoontedieren en als zij verhuizen naar een nieuwe werkplek, is dat soms lastig wennen.'

Peper spreekt uit ervaring. Hij werkte aan de faculteit Sociale Wetenschappen

van de Rotterdamse Erasmus Universiteit toen die ging verhuizen. 'Het nieuwe gebouw was prachtig. Ruim en licht en heel modern. Er waren flexwerkplekken en de kantoortjes die er waren, waren van glas.' Om de wetenschappers voor te bereiden op de verhuizing, werd een excursie georganiseerd naar de TU Delft, waar de kantoortuin floreert. Peper: 'Die technici zijn het gewend. Voor hen is het handig. Maar voor ons werkte het helemaal niet. Wij gingen van onze eigen kamers naar een open plek, kregen drie boekenplankjes per persoon en moesten de rest van onze boeken maar op de gang zetten of mee naar huis nemen.'

Oude gewoontes en nieuwe mogelijkheden botsten: de hoogleraren en de 'senior staff' zaten in de kantoortjes en de jonge onderzoekers op de flexplekken. De decaan was de eerste die zijn glazen wanden blindeerde. Peper: 'Het idee achter kantoortuinen is dat er meer wordt samengewerkt, maar voor veel wetenschappers werkt dat niet zo. Wij werken eerder samen met een collega in het buitenland omdat die toevallig met eenzelfde soort onderzoek bezig is, dan met de collega naast ons. Bovendien voeren we vaak gesprekken met studenten. Daarvoor moest je dan weer een stil hoekje

Vervolg op pagina 14

Lekker werken in de kantoortuin

Tips voor werkgever

- Deel de kantoortuin op in zones. Voeg mensen die elkaars functie versterken samen en scheidt plekken waar dat niet werkt.
- Zorg dat er genoeg 'wegloopruimtes' zijn waar in rust kan worden gewerkt en overlegd.
- Zorg dat IT optimaal geregeld is, zodat werknemers ook op afstand kunnen werken.
- Zet planten neer: die kunnen geluiddempend werken en zijn goed voor de luchtkwaliteit.
- Geef werknemers invloed op de inrichting van het kantoor.

Tips voor werknemer

- Werk met een koptelefoon op.
- Houd besprekingen op de werkvloer zakelijk.
- In geval van tijdsdruk: meld deze bij je collega's zodat ze je met rust laten.

“
‘De decaan was de eerste die zijn ramen blindeerde’

Vervolg van pagina 12

opzoeken en je bleef maar opruimen want een stapel tentamens laten liggen op een flexplek, dat kan natuurlijk niet.'

De Amerikaanse organisatiepsycholoog Matthew Davis bestudeerde meer dan honderd onderzoeken naar kantoorruimtes. Hij concludeerde dat open werkplekken werknemers weliswaar het gevoel geven onderdeel te zijn van een innovatief bedrijf, maar zij kunnen zich minder goed concentreren, zijn minder productief en minder creatief. Ze voelen zich minder voldaan en missen privacy. Ja, er wordt meer gecommuniceerd, maar gesprekken blijven oppervlakkig en zorgen voor geluidsoverlast. De kantoorruimte wordt dan ook vaak gezien als een ordinaire bezuiniging met een hoger ziekteverzuim als een van de gevolgen.

Toch zijn er uitzonderingen. Het hoofdkantoor van Royal HaskoningDHV in Amersfoort is een van de eerste echte kantoorruimten van Nederland en de werknemers zijn laaiend enthousiast. Toen het 46 jaar oude kantoor onlangs werd gerenoveerd, was er één ding waar het personeel op stond: de kantoorruimte moest blijven. 'Het werkt hier echt heel fijn', jubelen de communicatiemedewerker en een secretaresse aan de telefoon als er een afspraak voor een rondleiding wordt ingepland. Lyrisch klinken ze. Wat is het geheim van deze kantoorruimte?

De entree van het ingenieurs- en adviesbureau is indrukwekkend. Van bovenaf gezien heeft het gebouw de vorm van een honingraat en binnen heeft dat originele hoeken tot gevolg. De grote hal is hoog in het midden. Links is op een verhoging een ruime koffiehoeke ingericht met gezellige ontmoetingsplekken. De hal loopt door tot aan een waterpartij met palmen. Er klatert een watervalletje. Daarboven steken gigantische open werkverdiepingen als entresols de ruimte in. Het ruikt er naar koffie en er hangt een rustige sfeer. Hier werken zeshonderd mensen.

'Wij werken hier veel samen aan grote projecten', zegt commercieel directeur Ellis ten Dam. 'Onze mensen hebben baat bij een open ruimte waarin toevallig

ILLUSTRATIES: ISTOCK

ge ontmoetingen de creativiteit stimuleren.' Maar hoe zit het dan met die eeuwige geluidsoverlast, die anderen ervaren?

Tegenover Ten Dam zit Frits Smedts, director workplace solutions: 'Dit kantoor is 20.000 vierkante meter groot, het geluid heeft ruimte om weg te ebbem.' Maar dat is niet het enige: de klimaatinstallatie creëert bewust een maskerend geluid. Ten Dam: 'Je merkt er niets van, alleen dat gesprekken zachter klinken. Pas als om halfzes die ruis uitgaat, denk je: hé, wat is het ineens stil. Heel gek, want je hoorde niets.'

Privacy is ook iets waar Royal HaskoningDHV rekening mee houdt. De bureaus zijn zo neergezet dat je niet automatisch meekijkt op schermen naast je. Smedts: 'En we hebben overal belhoekjes en koffiehoeekjes waar je kunt terugtrekken als je even iets wilt bespreken.' Mensen kiezen bovendien zelf of ze thuis, bij een klant of op kantoor werken. Ten Dam: 'Werknemers kunnen altijd inloggen, waar ze ook zijn.'

De liefde voor de kantoorruimte is groot hier in Amersfoort, zoveel is duidelijk. Maar of die open ruimte voor alle bedrijven geschikt is? 'Mwah', nuanceert Ten Dam. 'Je kunt niet klakkeloos kopiëren, maar een open kantoor kan meer opleveren dan veel mensen denken.'

Ze haalt IT-onderzoeksbureau Gartner aan, dat voorspelt dat mensen steeds afhankelijker worden van elkaar en daarom meer interactie nodig hebben: 'Wij voeren die filosofie door in hoe wij werken.' Dat gaat ver: het nieuwe kantoor in Amsterdam is semipubliek. Er kunnen flexwerkers en bedrijven van buitenaf aanschuiven. Ten Dam: 'Wij zijn overtuigd van de meerwaarde van het ontmoeten. Dat kan in de kantoorruimte, zeker als je die combineert met technische mogelijkheden om op afstand te werken.'

Peper vindt dat het van werk en werknemer afhangt of een kantoorruimte een succes kan zijn: 'Je ziet dat veel bedrijven terugkomen op het idee van open werkruimtes, onder andere omdat de productiviteit inzakt.' In Tilburg heeft Peper een vaste werkplek in een kamer die hij deelt met twee collega's. Dat bevalt prima. Of in de toekomst bedrijven steeds meer muurtjes zullen optrekken in hun kantoorruimten of toch Royal HaskoningDHV volgen, is moeilijk te voorspellen, vindt hij. 'ICT-ontwikkelingen gaan zo snel en de gevolgen daarvan zijn ongewis.' Maar de koffiehoeke, die zal altijd belangrijk blijven. Dat weet hij zeker.

Het geluid van de kantoorruimte

Een halfuur geluid turven op de FD-redactie:

Aantal mensen dat voorbijloopt	Aantal mensen dat in de buurt verstaanbaar praat	Keren afgeleid door gelach of hard gepraat	Keren dat een telefoon gaat	Keren dat iemand groet
34	12	7	13	2

Overig geluid Continuu: getik op toetsenborden, gepraat Veel: gelach